

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİN TESPİTİ

Ceyda YERDELEN KAYGIN¹ ORCID: 0000-0001-9544-9991

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık konusu hakkındaki görüşlerini tespit etmektir. Araştırmada açıklayıcı ve çıkarımsal kodlar kullanılarak kategoriler nitel olarak belirlenmiştir. Nitel veri analizi sonucunda; öğrencilerin %46'sının faiz geliri sorusunu doğru hesapladıkları, %92'sinin temel finansal kavramlar hakkında bilgi sahibi oldukları, %80'inin internet bankacılığı şifresini paylaşmaması gerekliliğinin bilincinde oldukları tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca katılımcıların %94'ünün kolay tahmin edilmeyen şifre kullandıkları, %100'ü banka görevlileriyle şifre paylaşmadıkları, %84'ünün aylık bütçe hazırladıkları, %94'ünün sanal bankacılık (mobil, internet) kullandıkları, %86'sının alışveriş fiyat karşılaştırması yaptıkları, %84'ünün alışveriş ve para harcama konusunda mantıklı davrandıkları ve %92'sinin gelecekle ilgili finansal planlama yaptıkları görüşlerini bildirdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Nitel Veri Analizi, Üniversite Öğrencileri

DETERMINATION OF UNIVERSITY STUDENTS 'OPINIONS ON FINANCIAL LITERACY

ABSTRACT

This study aims to determine the opinions of 4th year students of Department of International Trade and Logistics of Kafkas University, on financial literacy. In the research, the categories were determined qualitatively using descriptive and inferential codes. As a result of qualitative data analysis; It was determined that 46% of the students correctly calculated the interest income question, 92% were aware of the basic financial concepts, and 80% were aware that they should not share the internet banking password. According to outputs of the research, 94% of the participants used passwords that were not easily guessed, 100% do not share their passwords with bank officers, 84% prepared monthly budget, 94% uses virtual banking (mobile, internet), and 86% make price comparison, 84% of them pay attention to reasonable shopping and spending money, and 92% of them express their opinions about future financial planning.

Keywords: Financial literacy, Qualitative Data Analysis, University Students

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik Anabilim Öğretim Üyesi, ceydayerdelen@gmail.com

1.GİRİŞ

Finansal okuryazarlık son yıllarda eğitimcilerin, işletmelerin, devlet kuruluşların, yatırımcıların ve toplumun ilgisini çeken bir konudur. Finansal okuryazarlık bilinci, insanların daha iyi ekonomik kararlar almaları dolayısıyla ekonomik güvenliklerini ve refahlarını arttırmaları açısından oldukça önemlidir (Hogarth ve Hilgert, 2002:1). Finansal okuryazarlık bilgisi, insanların yaşamları boyunca üstlendiği birçok kişisel mali sorumlulukları yerine getirmelerinde önemli bir yere sahiptir. Bireyler bütçelerini yönetmek, mal ve hizmet satın almak, finansal hesapları izlemek, kredi kartlarını kullanmak, yatırım yapmak, sigorta satın almak, vergilerini ödemek gibi birçok finansal faaliyeti yerine getirmek için finansal okuryazarlık bilgisine ihtiyaç duyarlar (Allgood ve Walstad, 2016:675).

Finansal okuryazarlık, para yönetimini anlamada temel bir kavramdır (Wagland ve Taylor, 2009:16). Bireyler gelirlerinden fazla harcama yaptıklarında ödeme güçlüğü yaşamaları kaçınılmazdır (Kutlu vd., 2015:132). Bu nedenle finansal durumu ne olursa olsun, para yönetimi herkes için önemli bir konudur. Bireysel para yönetimi; yiyecek, içecek, giysi gibi temel ihtiyaçların karşılanması; barınma, ısınma, su, elektrik, internet, telefon faturaları gibi zorunlu ihtiyaçların karşılanması; yakıt, eğitim, vergi, tatil, sağlık gibi yaşamın gerekliliği için yapılan harcamaların karşılanmasından sonra tasarruf edilen paranın yatırıma dönüştürülmesine kadar geçen süreci kapsar.

Yatırım fonlarının nasıl seçileceğini veya performans incelemesinin nasıl yapılacağını öğrenmek, kişilerin daha fazla tasarruf etmesine yardımcı olur (Levinson ve Brandt-Sarif, 2004:4). Finansal okuryazarlık sadece bireyler için değil aynı zamanda hane halkı ve işletmeler için de bilinmesi gerekli bir kavramdır. Ne ticareti yapacağınızı ve ne zaman ticaret yapacağınızı anlamak başarılı ticaretin anahtarıdır. Hiç kimse bir işe atıldığında o işin potansiyel bir kâr stratejisinin olup olmadığını önceden tahmin edemeyeceği için para kaybetmek ticaretin kaçınılmazı zor bir riskidir. Bu nedenle ticarete ne kadar para ayrılacağı sorusunun cevabını bulmak için para ve risk yönetimi konusu birlikte ele alınmalıdır (Salov, 2007:55). Her başarılı işletme sahibi, özellikle vadeli işlemlerde para yönetimi ilkelerini kullanmaktadır. Para yönetimi aşağıdaki adımları kapsar (Balsara, 1992: 1-2):

- Mevcut fırsatları objektif bir şekilde sıralamak
- Sermayenin bir kısmının herhangi bir zamanda alım satım işlemi için kullanılmasına izin vermek
- Risk sermayesini fırsatlar arasında paylaşmak
- Alım satımda kabul edilen her fırsat için izin verilen zarar seviyesini değerlendirmek

Bir kişinin sürekli değişen ve daha karmaşık bir finansal dünyada kişisel finans hakkında bilmesi gereken her şeyi bilmesi finansal eğitim almış bireyler için bile oldukça zordur. Bireyler mali meseleler ile ilgili temel bilgileri bilmezse finansal kararlarda aşırı maliyete katlanmak zorunda kalabilirler. Son yıllarda ekonomistler ve araştırmacılar finansal okuryazarlık bilgisinin bireylerin finansal davranışlarını ve

finansal yeteneklerini nasıl etkilediği konusunda çok sayıda araştırma yapmışlardır (Allgood ve Walstad, 2016:675).

Literatür incelendiğinde finansal okuryazarlık hakkında genellikle anket kullanılarak araştırma yapıldığı görülmüştür. Bu bağlamda araştırmada Türkiye Bankalar Birliği Finansal Okuryazarlık anketi içerisinden nitel araştırmaya uygun olan sorular seçilerek kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilere, sorulara verdikleri cevapları neden seçtiklerinin sorulması ve elde edilen verilerin nitel veri analizi ile incelenmesi araştırmayı mevcut araştırmalardan özgün kılmaktadır. Araştırmanın bu yönü ile gelecekte yapılması planlanan çalışmalara referans olacağı ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Analiz sonucunda; öğrencilerin genellikle temel finansal kavramlar hakkında bilgi sahibi oldukları, internet bankacılığı şifresini paylaşmaması gerekliliğinin bilincinde oldukları, kolay tahmin edilmeyen şifre kullandıkları, aylık bütçe hazırladıkları, sanal bankacılık (mobil, internet) kullandıkları, alışveriş fiyat karşılaştırması yaptıkları, alışveriş ve para harcama konusunda mantıklı davrandıklarını ve gelecekle ilgili finansal planlama yaptıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin tamamı banka görevlileriyle şifre paylaşmadıkları, %46'sının ise faiz geliri sorusunu doğru hesapladıkları tespit edilmiştir.

2. FİNANSAL OKURYAZARLIK

Finansal okuryazarlık maddi refahı etkileyen kişisel finansal koşulları okuma, analiz etme, yönetme ve iletişim kurma becerisidir. Finansal okuryazarlık, finansal seçimleri ayırt etme, para ve finansal sorunları tartışma, geleceği planlama ve genel ekonomideki olaylar da dahil olmak üzere günlük finansal kararları etkileyen yaşam olaylarına yetkin bir şekilde yanıt verme yeteneğini içermektedir (Jorgensen ve Savla, 2010:467). Başka bir ifadeyle finansal okuryazarlık, kişinin önemli finansal kavramları anlama, finansal planlama ve değişen ekonomik koşulları göz önünde bulundurarak kişisel finansal bilgileri yönetme kabiliyetine ve güvenine sahip olma ölçüsüdür (Fernandes, Lynch ve Netemeyer, 2014: 1862). Finansal okuryazarlık bireylerin sadece gerekli bilgiye sahip olmakla kalmayıp, aynı zamanda bilgilerini uygulamak için “yetenek ve güvenin” olması gerektiğini vurgulamaktadır (Asaad, 2015:102). Remund (2010) finansal okuryazarlığı finansal kavramlar bilgisi, finansal kavramlar hakkında iletişim kurabilme, kişisel finansı yönetme becerisi, uygun finansal kararlar verme becerisi ve gelecekteki finansal ihtiyaçlar için etkin planlamada güven olmak üzere beş kategoriye ayırmıştır. Finansal okuryazarlık aşağıdaki unsurlardan oluşmaktadır (Widdowson, D. & Hailwood, K. (2007)37.

- Yatırım getirisi oranlarını, borç faiz oranını ve temel aritmetik yeteneği hesaplamak gibi temel aritmetik becerileri,
- Harcama, borçlanma, kaldıraç ve yatırım dahil olmak üzere belirli finansal kararlarla ilişkili fayda ve risklerin anlaşılması,
- Risk ve getiri arasındaki değiş tokuş, farklı yatırım türlerinin ve diğer finansal ürünlerin temel nitelikleri, çeşitlendirmenin faydaları ve paranın zaman değeri gibi temel finansal kavramları anlama yeteneği,

- Ne zaman profesyonel tavsiye alınacağını ve ne sorulacağını bilme kapasitesi ve profesyonel danışmanlar tarafından verilen tavsiyeleri anlama yeteneği.

Finansal okuryazarlık ve/veya finansal bilgi göstergeleri, finansal eğitime olan ihtiyacı modellemek ve tasarruf, yatırım ve borç davranışı gibi finansal sonuçlardaki değişimi açıklamak için girdi olarak kullanılmaktadır (Huston; 2010:296). Finansal okuryazarlık bilgisi finansal karar almayı etkiler ve finansal okuryazarlık bilgisi zayıf olanların yatırım yapma olasılığı düşüktür (Rooij, Lusardi ve Alessie, 2011: 449). Finansal okuryazarlık, paranın kullanımı ve yönetimi konusunda bilinçli kararlar verebilme ve etkili kararlar alabilme yeteneğidir. Finansal okuryazarlık, bireylerin refahı ile doğrudan ilişkilidir (Bhushan ve Medury, 2013:155). Finansal okuryazarlık; bütçeleme, tasarruf, harcamaları kontrol etme, borcu iyi yönetme, borsaya katılma ve emeklilik fonu planlama vb. kavramları içermektedir. Bireyin finansal kavram bilgisi ve anlayışı ne kadar yüksek olursa, günlük yaşamlarında finansal olarak iyi davranma olasılıkları o kadar yüksek olacaktır (Andarsari ve Ningtyas, 2019:24).

Finansal okuryazarlık, parayı ve günlük yaşamda kullanımını, gelir ve harcamaların yönetilme şeklini ve ortak para alışverişi ve yönetim yöntemlerini kullanma yeteneğini içerir. Finansal şartlar ve kavramların anlaşılması servet ve güvenliği artırmak için fon yatırımı ve yönetiminde temel finansal kavramların anlaşılmasını sağlar. Bireylerin, borçlanma ve yatırım için mevcut farkındalıklarının artmasına olanak tanır (Wagland and Taylor: 2009, 16-17). Bu nedenle finansal okuryazarlık, kişinin kilit finansal kavramları anlama ve kişiyi yönetme becerisine ve güvenine sahip olma derecesinin bir ölçüsüdür (Remund, 2010, p. 284).

Günümüzde finansal kararlarda neden sorun yaşadığına dair iki açıklama mevcuttur. Birincisi, insanların basit ekonomik kavramları anlamadıklarından ve bileşik faiz hesaplamak gibi hesaplamaları yapamadıkları için finansal açıdan okuma yazma bilmemeleridir. İkincisi ise, sabırsızlığın veya mevcut yanlılığın yetersiz finansal kararları açıklayabileceğidir. Yani, bazı insanlar daha büyük getiri sağlayan uzun vadeli yatırımlardan yararlanmak yerine ısrarcı bir şekilde kısa vadeli yatırımların getirilerini tatmin etmeye çalışırlar (Hasting ve Mitchell, 2018:1).

3. LİTERATÜR TARAMASI

Worthington (2006), Avustralya'daki 3,548 katılımcıya finansal okuryazarlık anketi kullanarak hane halkının finansal okuryazarlığını tahmin etmek için Logit modelleri kullanmıştır. Analiz sonucunda; 50-60 yaş arası kişiler, profesyoneller, çalışanlar ve üniversite mezunu kişilerde yüksek düzeyde finansal okuryazarlık oranı tespit edilirken; işsizler, kadınlar ve düşük eğitim seviyesine sahip ve İngilizce konuşamayan kişilerde ise düşük düzeyde finansal okuryazarlık oranı olduğu tespit edilmiştir.

Mandell ve Schmid Klein (2009), kişisel finansal yönetim dersi alan 79 öğrenciye anket uygulamış ve elde edilen veriler regresyon analizine tabi tutulmuştur. Alınan kişisel finansal yönetim dersinin öğrencilerin finansal okuryazarlık bilgisini artırıp arttırmadığını, dersin öğrencilerin üzerinde kalıcı bir etkisi olup olmadığını ve dersin öğrencilerin gelecekteki finansal davranışları üzerinde bir etkisi olup olmadığını tespit

etmeye çalışmışlardır. Analiz sonucunda kişisel finansal yönetim dersi alan öğrencilerin finansal okuryazarlık bilgisinin artmadığı, dersin öğrencilerin üzerinde kalıcı bir etkisi olmadığı ve dersin öğrencilerin gelecekteki finansal davranışları üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Jorgensen ve Savla (2010), 420 üniversite öğrencisinin finansal okuryazarlığı üzerinde ebeveynlerin finansal bilgilerinin, tutumlarının ve davranışlarının ne derece etkili olduğunu belirlemek için yapısal eşitlik modelini kullanmışlardır. Üniversite öğrencisi finansal okuryazarlığı üzerinde ebeveynlerin etkisinin finansal tutum üzerinde doğrudan ve orta derecede önemli bir etkiye sahip olduğunu, finansal bilgi üzerinde bir etkiye sahip olmadığını ve finansal davranış üzerinde dolaylı ve orta derecede önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Rooij, Lusardi ve Alessie (2011), 2005 Hollanda'da De Nederlandsche Bank'ın hane halkı araştırması verilerini kullanarak 2006 yılında ek sorular ekleyerek tekrar anket yapmış ve 2028 haneden dönüş almışlardır. Anket sonrasında katılımcılara finansal okuryazarlık hakkında bir eğitim modülü oluşturulmuş ve 2.028 haneden 1.508'i finansal okuryazarlık eğitim modülünü tamamlamış ve % 74,4 oranında geri dönüş olmuştur. Araştırmadan elde edilen veriler regresyon analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda ankete katılanların çoğunluğunun faiz oranı, enflasyon ve paranın zaman değeri gibi temel finansal bilgileri kavradıkları tespit edilmiştir. Birçok katılımcının tahvil ve hisse senetleri arasındaki farkı, tahvil fiyatları ve faiz oranları arasındaki ilişkiyi ve risk çeşitliliğinin nedenleri hakkında bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir.

Gathergood (2012), İngiltere'de tüketiciler arasında öz kontrol, finansal okuryazarlık ve tüketici kredisi borcuna aşırı borçluluk arasındaki ilişkiyi lojistik regresyon analizi ile incelemek amacıyla 3000 hane halkına anket uygulamıştır. Analiz sonucunda öz kontrol sorunları sergileyen tüketicilerin mağaza kartları ve avans kredileri gibi hızlı erişimli ancak yüksek maliyetli kredi kalemlerinden daha fazla yararlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada, özdenetim sorunları olan tüketicilerin gelir şoklarına, kredi kullanımlarına ve dayanıklı tüketim mallarında öngörülemeyen harcamalara maruz kalma olasılıklarının daha yüksek olduğunu ve özdenetim eksikliğinin çeşitli risklere maruz kalmayı artırdığı saptanmıştır.

Nidai ve Bestari (2012), üniversite öğrencilerinin kişisel finansal okuryazarlığının etkileyen faktörleri analiz etmek amacıyla 400 öğrenciye uygulanan ankette elde edilen verileri lojistik regresyon analizi ile belirlemeye çalışmışlardır. Analiz sonucunda üniversite öğrencilerin kişisel finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu ve özellikle yatırım, kredi ve sigorta bilgilerinin iyileştirilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin eğitim düzeyi, fakülte, kişisel gelir, ebeveynlerden gelen bilgi, ebeveyn gelirleri ve sigorta faktörlerinin kişisel finansal okuryazarlık üzerinde önemli etkiye sahip faktörler olduğu tespit edilmiştir.

Bhushan ve Medury (2013), Hindistan'da 516 katılımcının çeşitli demografik ve sosyo-ekonomik faktörlere dayalı finansal okuryazarlık düzeyini Anova analizi ile belirlemeye çalışmışlardır. Analiz sonucunda katılımcıların genel finansal

okuryazarlık düzeylerinin çok yüksek olmadığı ve finansal okuryazarlık düzeyi cinsiyet, eğitim, gelir gibi demografik özelliklerden etkilenmediği saptanmıştır.

Er vd. (2014) çalışmalarında lisan eğitimin finansal okuryazarlık bilgisi üzerindeki etkisini Kümeleme analizi ile belirlemek amacıyla İstanbul, Bursa ve Eskişehir ilinde bulunan 5 devlet üniversitesinde eğitim gören 824 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ile Mühendislik Fakültesi öğrencilerine anket uygulanmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin %31,7' sinin yüksek düzeyde, %30,1' inin orta düzeyde ve %16 sınıfın ise düşük düzeyde finansal okuryazarlığa sahip oldukları saptanmıştır.

Almenbergi ve Dreber (2015), İsveç nüfusunu temsil eden 1300 kişiden oluşan rastgele bir örneklem üzerinde anket verilerini kullanarak, finansal okuryazarlıktaki cinsiyet farklılıklarının borsa katılımındaki cinsiyet farklılığının önemli bir bölümünü açıklayıp açıklayamayacağını regresyon analizi ile incelemiştir. Analiz sonucunda finansal okuryazarlığı kontrol ederken risk almada cinsiyet farkının önemli olduğu tespit edilmiştir. Kadınların yatırımlarını borsada değerlendirmesinin erkeklerden daha az olduğu ve daha düşük finansal okuryazarlık puanına sahip oldukları belirlenmiştir.

Fettahoğlu (2015) çalışmasında Kocaeli ilinde ikamet eden hane halkının bütçe yönetimi ve finansal okuryazarlık bilgi ve davranışlarını belirlemek amacıyla 83 kişiye anket uygulamış ve sonuçları ANOVA analizi ile incelemiştir. Analiz sonucunda katılımcıların bütçe yönetimi ve finansal okuryazarlık bilgi düzeylerinin düşük düzeyde ve yatırım bilgilerinin ise yetersiz düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Allgood ve Walstad (2016), ABD'de 550 yetişkine anket uygulayarak finansal okuryazarlığın bireylerin finansal davranışlarını nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla Probit modelini kullanarak analiz yapmışlardır. Analiz sonucunda finansal okuryazarlığın finansal davranışları etkilediğini tespit etmişlerdir.

Elmas ve Yılmaz (2016) Çalışmalarında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin almış oldukları eğitimlerin finansal okuryazarlık bilgi düzeylerine etkisi olup olmadığını belirlemek amacıyla 80 katılımcıya anket uygulamıştır. Araştırmanın sonuçları frekans ve t testi ile analizi edilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki farklılıklar tespit edilmiş ve oransal olarak değerlendirilmiştir.

Finke, Howe & Huston (2017) ABD'deki 60 yaş ve üstü bireylere, emeklilik portföylerini yönetme sorumluluğunu ve finansal varlıkları yönetme becerilerini finansal okuryazarlık anketi ile tespit etmeye çalışmışlardır. Katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen verilere regresyon analizi uygulamışlardır. Analiz sonucunda etkili finansal seçim için gerekli olan temel kavramların bilgisinin 60 yaşından sonra düştüğünü tespit etmişlerdir. Araştırmada ayrıca finansal karar verme becerilerine olan güvenin yaşla birlikte azalmadığı belirlenmiştir.

Ranta ve Salmelo-Aro (2018) Finlandiya'da 418 yetişkine finansal okuryazarlık anketi uygulayarak finansal yönetim becerileri ve bunların içerdiği sorumluluklar anlamına gelen finansal kapasite arasında bir ilişki olup olmadığını Yapısal Eşitlik Modelli ile

tespit etmeyi amaçlamışlardır. Analiz sonucunda öznel finansal durum ve finansal kapasite arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki gözlenmiştir.

Baker vd., (2019) Hindistan'daki 500'den fazla bireysel yatırımcının finansal okuryazarlık ve demografik değişkenlerin (cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, eğitim, meslek, medeni durum ve yatırım deneyimi) davranışsal önyargılarla nasıl ilişkili olduğunu incelemek amacıyla Anova, faktör analizi ve çoklu regresyon analizini kullanılmıştır. Analiz sonucunda Hindistan'daki bireysel yatırımcıların farklı davranış yanlılıklarına eğilimli olduğunu ve finansal okuryazarlık ve demografik değişkenlerin bu önyargılarla ilişkili olduğunu doğrulamaktadır. Farklı davranışsal önyargıların sıralanmasına dayanarak, zihinsel muhasebe, temsil edilebilirlik ve aşırı güven, bireysel yatırımcıların örnekleminde sergilenen en belirgin önyargılar olduğu tespit edilmiştir.

Kılınç ve Antepli (2020) çalışmalarında Konya ilinin Beyşehir ilçesinde görev yapan kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 203 katılımcıya anket uygulamış ve elde edilen frekans, t testi, Anova ve ki-kare testlerine tabi tutulmuştur. Yapılan analizler sonucunda katılımcıların demografik özelliklerinin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

4. YÖNTEM

Araştırmanın amacı, Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık konusu hakkındaki görüşlerini nitel analiz yöntemi ile incelemektir. Bu amaç doğrultusunda veriler, katılımcıların kendilerine özgü fikirlerini ifade edebilmelerine imkân veren görüşme formu yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırmaya katılmak tamamen isteğe bağlı olup, öğrenciler ile telefon ve mail aracılığıyla görüşmeler yapılmış ve içerik analizi ile elde edilen veriler değerlendirilerek gerekli görüşler tespit edilmiştir. Tablo 1'de öğrencilere yöneltilen sorular yer almaktadır.

Tablo 1: Finansal Okuryazarlık Soruları

Görüşme Soruları	
1.60,000 TL tutarınızı yıllık % 10 faiz oranıyla bankaya yatırır ve 2 yıl sonra bankadan geri alırsanız faiz geliriniz ne kadar olur? a)12.600 TL b)6.000 TL c)12.000 TL d)6.600 TL Neden:	6.Aylık bütçe yapar mısınız? a) Evet b) Hayır Neden:
2.Temel finansal kavramlar ile ilgili verilmiş olan aşağıdaki önermelerden hangisi doğrudur? a) İhracat rakamlarının fazla olması ekonomi için olumsuz bir gelişmedir. b) Enflasyon, paranın satın alma gücünü azaltır. c) Faiz oranları arttıkça, kredi kullanımı artar d) Hisse senedi, döviz, altın gibi finansal araçlar birbirinden bağımsız değişim gösterirler Neden:	7.Sanal bankacılık (mobil, internet) kullanıyor musunuz? a) Evet b) Hayır Neden:

3.İnternet bankacılığı şifresi birinci derece aile bireyleri ile paylaşılmalıdır. a) Evet b) Hayır Neden:	8.Alişverişlerinizde karşılaştırma yapar mısınız? a) Evet b) Hayır Neden:
4.Banka kart şifrelerinde doğum yılı vb. kolay tahmin edilebilecek karakterler kullanılmalıdır. a) Evet b) Hayır Neden:	9.Alişveriş ve para harcama konusunda yeterince mantıklı davranıyorum. a) Kesinlikle katılmıyorum b) Katılmıyorum c) Emin değilim d) Katılıyorum e) Kesinlikle katılıyorum Neden:
5.Telefon üzerinden bankacılık işlemlerinde banka görevlileri ile şifre paylaşımı yapılabilir. a) Evet b) Hayır Neden:	10.Gelecek için finansal planlama yaparım. a) Kesinlikle katılmıyorum b) Katılmıyorum c) Emin değilim d) Katılıyorum e) Kesinlikle katılıyorum Neden:

Tablo 1’den elde edilen veriler yönelik kavramsal kodlama, tematik kodlama ve kategorik kodlama ile benzerlik ve farklılıklar belirlenmiş ve katılımcıların görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

5. BULGULAR

Nitel araştırmalarda temaların kodlanması, düzenlenmesi ve tanımlanması oldukça önemlidir. Bulgular araştırmacı tarafından yorumlanmamalı elde edilen veriler kodlanarak ayrıntılı bir biçimde tanımlanmalı ve sunulmalıdır. Araştırmacının verileri değerlendirmesi, görüş ve yorumları sonuç aşamasında yapılmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 251). Bulgu aşamasında elde edilen veriler tümevarım analizine tabi tutulmuştur. Katılımcılara yöneltilen sorulara verilen cevaplara kavramsal, tematik ve kategorik kodlama uygulanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler kodlandıktan sonra benzer ve farklı cevaplar dikkate alınarak analiz edilmiş ve her soru için örnek olması amacıyla, katılımcıların doğrudan ifadelerine yer verilmiştir.

Araştırmada Türkiye Bankalar Birliğine ait 20 sorudan oluşan Finansal Okuryazarlık anketi içerisinde öğrencilere yönelik olduğu düşünülen 10 soru kullanılmış ve her soruya verilen cevabın neden verildiği görüşmeciler tarafından açıklanmıştır. Katılımcılara yöneltilen sorulardan elde edilen cevaplar soru bazında ayrı ayrı tablolar halinde sunulmuştur.

Yapılan görüşmede katılımcılara faiz gelirlerinin hesaplanması ile ilgili bir soru yöneltilmiş ve verilen cevaplar kodlanarak Tablo 2’de sunulmuştur

Tablo 2: Katılımcıların Faiz Gelirlerini Hesaplama Bilgisi

1.Sorunun Cevaplarının Çözülmesi	Katılımcılar (Ö)	N	%
Doğru şıkkı cevaplayan öğrenciler	1,2,3,4,5,7,17,18,20,21,22,24,25,26,30,33,35,36,38,41,44,48,49	23	46
Yanlış şıkkı cevaplayan öğrenciler	6,8,9,10,11,12,13,14,15,16,19,23,27,28,29,31,32,34,37,39,40,42,43,45,46,47,50	27	54

Aşağıda görüşmeye katılan katılımcılara ait cevaplardan örnek ifadeler verilmektedir.

Ö11: “ $F=A.n.t/100$ formülünü kullanırsak $F=60.000 \times 2 \times 010 = 12.000$ TL faiz alırız.”

Ö17: “1. yılda 66.000 TL 2. yılın sonunda ise 72.600 TL paramız olur. Bu nedenle 12.600 TL faiz geliri elde ederiz.”

Ö47: “Bileşik faiz kullanılırsa 60.000 TL’nin bir yıllık faiz tutarı %10 oranı üzerinden hesaplandığında 6000 TL olur bu tutar anaparaya eklenince 66.000 TL olur. 2. yılın faizi alındığında ise 6.600 TL olur. 2 yılın toplam faizi 12.600 TL olur. Basit faizde ise 12000 faiz geliri oluyor. Ancak bankalarda bileşik faiz uygulanır bu nedenle cevap 12600 TL olur.”

Görüşme formunda katılımcılara temel finansal kavramlar ile ilgili sorular sorulmuş ve doğru cevabın bulunması ve verilen cevaplarına yönelik gerekli açıklamaların yapılması istenmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplara ait kodlamalar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Temel Finansal Kavramlar Bilgisi

2.Sorunun Cevaplarının Çözülmesi	Katılımcılar (Ö)	N	%
Evet şıkkının cevaplanma nedenleri		46	92
Enflasyon fiyatlar genel seviyesinin artmasıdır bu nedenle paranın satın alma gücü azalır.	2,5,9,22,26,32,41,46	8	16
Enflasyon dönemlerinde hammadde fiyatlarında artış olduğu için ürün fiyatlarında artış gösterir.	3,28,31,3,40,47	6	12
Enflasyonu yüksek olan ülkelerin ekonomik ve sosyal refah düzeyi düşük olur.	4,14,39,44,50	5	10
Enflasyon ortamında mal ve hizmetlerin fiyatı artarken paranın satın alma gücü düşer.	8,10,13,16,17,27,29	7	14
Enflasyon yaşam maliyeti artırır.	6,7,11,12,19,27,33,35,42,48	10	20
Enflasyon paranın değerini azaltır.	18,20,21,23,25,30,36,37,38,43,45,49	12	24
Hayır şıkkının cevaplanma nedenleri		4	8
Finansal araçlar birbirlerinden farklı hareket ederler.	1,24,15,18	4	8

Görüşmeye katılan katılımcıların 2. soruya yönelik vermiş oldukları örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

Ö41: “Enflasyon, fiyatların artmasına paranın değerini düşürmesine neden olur.”

Ö14: “100 TL’ye aldığımız bir ürün enflasyon dönemlerinde 200 TL’ye kadar fiyat artışı gösterebiliyor. Paranın satın alma gücü oldukça düştüğü için aynı ürün almakta zorlanıyoruz hatta alamıyoruz.”

Ö4: “Enflasyonu yüksek olan ülkelerin ekonomik ve sosyal refah düzeyi düşük olur.”

İnternet bankacılığı şifre paylaşımı hakkında katılımcıların vermiş oldukları cevaplar Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4: İnternet Bankacılığı Şifre Paylaşımına

3.Sorunun Cevaplarının Çözümlemesi	Katılımcılar (Ö)	N	%
Evet şikkının cevaplanma nedenleri		40	80
Habersiz para çekmek veya harcama yapmak.	1,5,6,10,22,28,31,37,45	9	18
Başka biri tarafından yapılan hesap hareketliliğinin yaratacağı maddi ve manevi huzursuzluk.	2,15,18,33	4	8
Bütün finansal varlıklarımızı bankalar aracılığıyla yönetilebilmesi nedeniyle dolandırılma tehlikesiyle karşı karşıya kalmak.	20,23,30,36,39,41,47	7	14
Banka hesaplarının ve şifrelerinin şahsa özel olması nedeniyle paylaşılmaması gerekmektedir.	3,7,9,12,14,17,19,24,25,26,27,34,35,40,42,43,44,46,48,49	20	40
Hayır şikkının cevaplanma nedenleri		10	20
Aile fertlerine güvenmek ve ortak hesap kullanmak.	4,16,29,38	4	8
Kaza, hastalık gibi durumlarda zorunlu kalmak.	8,11,13,21,32,50	6	12

İnternet bankacılık şifresine ait verilen cevaplara ait direkt ifade örnekleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: “Ben şifremi verdim diyelim aile bireylerinden biri benden habersiz harcama yaparsa sinirlenirim ve huzursuzluk çıkar.”

Ö8: “Kaza, hastalık gibi durumlar karşısında internet bankacılığı şifresi aile ile paylaşılmalıdır.”

Ö20: “Günümüz teknolojisinde insanların banka hesapları gibi paraları muhafaza ettikleri dijital ortamlara ulaşmak isteyen dolandırıcılar, aile bireyleri aracılığıyla da bu banka hesaplarına ulaşip insanların muhafaza ettikleri paraları yasadışı yollarla

kendi hesaplarını aktarabilirler. Bu nedenle banka hesap şifreleri aile bireyleri dahil hiç kimseyle paylaşılmamalıdır.”

Ö42: *“Şifre kişiye özeldir hiç kimse ile paylaşılmamalıdır.”*

Katılımcılara “banka kart şifrelerinde doğum yılı vb. kolay tahmin edilebilecek karakterler kullanılmamalıdır” sorusu sorulmuş ve verilen cevaplar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Kolay Tahmin Edilen Şifre Kullanmama

4.Sorunun Cevaplarının Çözülmesi	Katılımcılar (Ö)	N	%
Evet şikkının cevaplanma nedenleri		47	94
Kolay tahmin edilmesi.	1,3,8,11,14,15,16,19,23,27,30,33,34,38,41,43,44	17	34
Çalınması veya kaybetme olasılığı.	4,9,18,24,26,28,29,36,39,45,47	11	22
Akla gelebilecek 1234,4321,14532020 gibi rakam veya tarihlerden oluşan şifreler kolay çözülür (kırılır) olması.	2,5,6,17,20,25,31,32,37,42,46,48,50	13	26
Aile, akraba, eş, dost, arkadaş ve yakın çevrenin kötü niyetli olması.	10,12,13,21,22,49	6	12
Hayır şikkının cevaplanma nedenleri		3	6
Şifreleri unutmamak için kullanmak zorunda kalmak.	7,40,35	3	6

Görüşme sonucu 4. soruya verilen cevaplardan oluşan örnek alıntılar aşağıda gösterilmiştir.

Ö3: *“Eğer kart şifrelerimizde doğum tarihi, fanatik olduğumuz takımın kuruluş tarihi, il plakaları, 0000,1234,9999 gibi kolay tahmin edilebilecek şifreler kullanırsak, cüzdanimızın yakın çevremiz tarafından çalındığında çalan kişi çok kolaylıkla şifremizi tahmin edebilir.”*

Ö7: *“Biliyorum yanlış bir davranış ancak şifreleri sürekli unutmamak ve bir yerlere not etmek zorunda kalmamak için özel bilgilerimi şifre olarak kullandığım oluyor.”*

Ö25: *“Bu tarz şifreler kolay çözümlenebilir olduğundan güvenlik sevileri zayıftır.”*

Ö49: *“Banka kartımız veya kredi kartımız bizi tanıyan eş dost akraba ve arkadaş gibi bizi tanıyan kötü niyetli kişilerin eline geçtiği zaman kolayca işlem yapabilirler.”*

Telefon üzerinden bankacılık işlemlerinde banka görevlileri ile şifre paylaşımı yapılabilir sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplar Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6: Telefon Bankacılığı Şifre Paylaşmama

5.Sorunun Cevaplarının Çözülmesi	Katılımcılar (Ö)	N	%
Evet şikkının cevaplanma nedenleri		0	0
Hiçbir katılımcı evet seçmemiş.	-	-	-
Hayır şikkının cevaplanma nedenleri		50	100
Banka görevlilerinin hesabımıza erişmesi güvenlik sorunu oluşturur.	1,3,5,6,7,8,12,13,14,15,16,21,26,27,31,32,33,34,35,36,37,38,41,45,48,49	26	52
Şifre şahsa özeldir ve kişisel verilerin korunma yasası gereği hiç bir bankacılık işleminde şifre sorulmaz.	2,4,9,10,17,19,22,25,28,29,30,40,42,43,46,50	16	32
Bu bir güvenlik açığı yaratır böyle bir durumda hemen şubeye giderim.	11,18,20,23,24,39,44,47	8	16

Tablo 6’da katılımcıların vermiş oldukları cevaplara ait direkt alıntılar aşağıda verilmiştir.

Ö10: “Hiçbir banka görevlisi şifre paylaşımı talep edemez suçtur. Şifre istemek kişisel verilerin korunmasına aykırıdır.”

Ö11: “Böyle bir durumda en yakın banka şubesine giderek işlemin oradan yapılmasını isterim ve hem şubeye hem de polise şubeye ihbarda bulunurum.”

Ö36: “Banka görevlisi ya da müşteri hizmetleri bankacılık işlemleri gibi işlemlere şifre talebinde bulunmazlar bulunamazlar bu yüzden şifre paylaşımı yapılmamalıdır art niyet aranmalıdır.”

Görüşmecilere aylık bütçe yapıp yapmadıkları sorulmuş verilen cevaplar Tablo7’de özetlenmiştir.

Tablo 7: Aylık Bütçe Bilgisi

6.Sorunun Cevaplarının Çözülmesi	Katılımcılar (Ö)	N	%
Evet şikkının cevaplanma nedenleri		42	84
Paramı doğru kullanmak için her ay düzenli olarak bütçe yaparım.	1,3,4,7,15,17,20,22,30,35,39,46,48	13	26
Zorunlu harcamalarım ile lüks harcamalarımı dengelemek için aylık bütçe yaparım.	2,6,11,27,31,33,40,42,44,50	10	20
Gelir ve gider kalemlerini bilmek gereksiz harcamadan kaçınarak tasarruf yapmak için aylık bütçe yaparım.	8,9,12,13,14,16,21,23,24,25,29,32,34,36,38,41,43,47,49	19	38
Hayır şikkının cevaplanma nedenleri		8	16
Düzenli bir gelirim yok bu nedenle aylık bütçe yapmıyorum.	5,10,18,19,26,27,28,44,45	8	16

Görüşmecilere ait doğrudan alıntılar aşağıda sunulmuştur.

Ö5: “Öğrenci olduğum için her ay sabit bir gelirim ve sabit bir giderim olmadığından aylık bütçe yapamıyorum.”

Ö6: “Harcamalarımı planlı yapmak ve maddi olarak bir düzende olmak için aylık bütçemi yaparım.”

Ö9: “Bir aylık gelirlerimin ne kadarını nerede harcayacağım konusunda sağlıklı bilgi sahibi olmak ve tasarruf yapmak için bütçe hesaplaması yapıyorum.”

Ö15: “Ailemin bana her ay verdiği parayı doğru kullanmak için aylık bütçe yaparım. Neyi nereye harcayacağımı belirlerim her ay ödemem gereken faturalarım, kredi kartı borcum ve kişisel giyim-bakım ihtiyaçlarım var. Bu nedenle bütçe yaparak o ayı nasıl geçireceğimi planlarım.”

Öğrencilere sanal bankacılık (mobil, internet) kullanıp kullanmadıkları sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 8’de özetlenmiştir.

Tablo 8: Sanal Bankacılık (mobil, internet) Kullanımı

7.Sorunun Cevaplarının Çözümlemesi	Katılımcılar (Ö)	N	%
Evet şikkının cevaplanma nedenleri		47	94
Daha güvenli olduğu için kullanıyorum.	1,11,16,23,36	5	10
Hızlı işlem yapma ve zamandan tasarruf sağladığı için kullanıyorum.	2,9,10,15,17,19,21,30,33,47,48,49	12	24
Sınırsız erişim imkanı ve maliyet avantajı sağladığı için kullanıyorum.	5,8,13,14,22,25,27,34,38,40,41,43,44,45,46	15	30
Online alışverişlerde kolaylık sağladığı için kullanıyorum.	3,12,18,20,26,28,31,32,50	9	18
Hayat şartlarının değişmesi nedeniyle mecburen kullanıyorum.	6,7,24,29,35,39	6	12
Hayır şikkının cevaplanma nedenleri		3	6
Sanal bankacılığı kullanmaktansa şubeye gidip bankacılık işlemlerimi yapıyorum.	4,37,42	3	6

Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara yönelik alıntılar aşağıdaki gibidir.

Ö13: “Tüm ödemelerini zahmetsiz çabucak hallediyorsun, para transferini sağlayabiliyorsun. Kısaca rahatlık ve zahmetsiz bir uygulama ve tüm işlemler kayıt altında.”

Ö16: “Havale ve EFT yaptığım zaman daha hesaplı oluyor bunun için mobil bankacılık önemli bir kazanç sağlıyor.”

Ö18: “İstedığımız zaman bankalara gidemiyoruz işimiz acele olunca falan istediğimiz her dakika oradan işimizi hallediyoruz ayrıca sanal bankacılığın diğer bir kolaylığı internet üzerinden alışveriş yapmamıza faturalarımızı ödememize para aktarımına da yardımcı oluyor o yüzden günümüzün çağının da bir parçası haline gelmiş durumdadır.”

Ö37: “Sanal bankacılık kullanmak yerine şubeye gidip işlem yapmak benim için çok daha doğru bir durum.”

Görüşmecilere alışverişlerinde karşılaştırma yapıp yapmadıkları sorusu sorulmuş ve cevaplar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Alışverişlerde Karşılaştırma Yapma Durumu

8.Sorunun Cevaplarının Çözümlemesi	Katılımcılar (Ö)	N	%
Evet şikkının cevaplanma nedenleri		43	86
Boş yere para harcamamak için karşılaştırma yaparım.	1,9,13,15,19,23,29,31,33,36,37,41,45,48,50	15	30
İndirimleri takip ederek karşılaştırma yaparım.	2,7,10,16,17,20,26,28,35,39,44,49	12	24
Bütçemi aşmamak için karşılaştırma yaparım.	3,6,12,14,21,25,30,38,40,42,47	11	22
Geçinmek için mecburen karşılaştırma yaparım.	4,24,32,43,46	5	10
Hayır şikkının cevaplanma nedenleri		7	14
Çok istediğim bir ürün veya hizmet de karşılaştırma yapmadığım oluyor.	5,8,11,18,22,27,34	7	14

Katılımcılara alışverişlerinde karşılaştırma yapıp yapmadıkları sorusu sorulmuş ve elde edilen cevaplara ait örnek ifadeler aşağıda gösterilmiştir.

Ö2: “Alışverişlerimde karşılaştırma yaparım çünkü aynı kalitedeki ürünü daha uygun fiyatta almak isterim.”

Ö22: “Çok istediğim bir ürünü görür görmez alırım. Fiyat karşılaştırması yapmam.”

Ö33: “Paramı boşa harcamam.”

Ö38: “Bütçeme göre giyiniyorum bütçeme göre yiyip içiyorum ona göre alışveriş yapıyorum. Bu yüzden fiyat karşılaştırması yaparım. Marka takıntım yok maddi gücümün yettiğini almaya çalışırım.”

Ö46: “Bir ürünü indirimden çok uygun fiyata alıyorum ve bu durum sürekli olarak fiyatlar arası karşılaştırma yapmama sebep olur.”

Görüşmecilere alışveriş ve para harcama konusunda yeterince mantıklı davranıp davranmadıkları soru yöneltilmiş ve cevaplar Tablo 10’da özetlenmiştir.

Tablo 10: Alışveriş ve Para Harcama Davranışı

9.Sorunun Cevaplarının Çözülmesi	Katılımcılar (Ö)	N	%
Evet şıkkının cevaplanma nedenleri		42	84
İhtiyacım olmayan bir şeyi almam.	1,13,15,16,24,26,29,31,35,36,37,39,41,44,45,48	16	32
Aynı kalitede uygun fiyatlı ürün ve hizmeti almak için araştırma yaparım.	2,6,10,19,20,21,28,38,40,42,43,50	12	22
Fiyatı yüksek olan ürün ve hizmetlerden uzak durarak bütçemi aşmamaya çalışırım.	3,4,7,9,12,14,17,23,24,30,32,33,46,49	14	28
Hayır şıkkının cevaplanma nedenleri		8	16
Düşünmeden alışveriş yaparım.	5,8,11,18,22,27,27,34	8	16

Katılımcılara alışveriş ve para harcama konusunda yeterince mantıklı davranıp davranmadıkları sorulmuş ve elde edilen cevaplara ait örnek cümleler aşağıda verilmiştir.

Ö21: “Alışveriş yaparken her zaman aldığım ürünlerin fiyatlarına dikkat ederim ve en uygun alternatifleri seçmeye çalışırım.”

Ö34: “Beğendiğim bir ürünü hemen alırım. Parası ne kadar olursa olsun benim olmasını isterim bu yüzden mantıklı davranmadığım veya davranmadığım oluyor.”

Ö43: “Geçinmek için mecburen ne bütçemi aşacak alışveriş yaparım, ne de sonradan pişman olacağım harcama yaparım.”

Ö50: “Asla ihtiyacım olmayan bir şey almam.”

Öğrencilere gelecekle ilgili finansal plan yapıp yapmadıkları sorulmuş ve vermiş oldukları cevaplar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11: Gelecekle İlgili Finansal Planlama Bilgisi

10.Sorunun Cevaplarının Çözülmesi	Katılımcılar (Ö)	N	%
Evet şıkkının cevaplanma nedenleri		46	92
Gelecekle ilgili hedefleri gerçekleştirmek.	1,3,5,12,14,17,23,29,33,43,46,50	12	24
Maddi sorunlara karşı ihtiyatlı olmak.	2,7,9,11,15,19,21,28,36,37,38,39,40,41,44,45	16	32
Eğitim, askerlik ve evlilik gibi giderleri karşılamak	4,6,8,10,13,16,20,24,25,26,30,31,32,35,42,48,49	17	34
Hayır şıkkının cevaplanma nedenleri		4	8
Çalışmamak ve düzenli bir gelire sahip olmamak.	18,22,27,34	4	8

Öğrencilere gelecek ile ilgili finansal planlama yapıp yapmadıkları sorulmuş ve verilen cevaplara yönelik direkt alıntı örnekleri aşağıda sunulmuştur.

Ö17: “İleride yaşayacağım hayat için daha ferah bir yaşam sürmek için finansal planlama yaparım.”

Ö18: “Çalışmadığım ve düzenli bir gelire sahip olmadığım için geleceğe yönelik herhangi bir finansal plan yapmıyorum.”

Ö44: “Geleceğin bize getireceği belirsizliklerle dolu olması. Örneğin; günümüzdeki salgının bu kadar küresel çapta etkili olacağını kim tahmin edebilirdi. Bu gibi durumlarda öncesinde gerekli önlemleri almak gerekir.”

Ö48: “Evlilik, askerlik vs. gibi durumları göz önünde bulundurarak gelecek için finansal planlama yaparım.”

6. SONUÇ

Finansal okuryazarlık, bireylerin genel refahlarını geliştirmelerini sağlar. Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal bilgileri anlamalarını ve kişisel finans hakkında bilinçli kararlar vermelerini sağlayarak finansal konulardaki anlayış düzeylerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu nedenle araştırmada Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin finansal okuryazarlık konusu hakkındaki bilgi ve bakış açılarını belirlemeye yönelik nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Görüşme sonucunda elde edilen verilere içerik analizi uygulanarak katılımcıların konu hakkındaki görüşleri bütüncül ve tümevarım tekniği ile her soru için ayrı ayrı belirlenmiştir.

Öğrencilerin %46’sının faiz geliri sorusunu doğru hesaplarken %54’ü yanlış hesaplamışlardır. Cevaplar ayrıntılı olarak incelendiğinde öğrencilerin yanlış şıkkı işaretlemelerine basit faiz formülünü kullanmalarının sebep olduğu tespit edilmiştir. Temel finansal kavramlar bilgisi finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesinde önemli bir etkiye sahiptir.

Katılımcıların %92’sinin temel finans bilgisine sahibi oldukları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin 4 yıl boyunca almış oldukları ekonomi ve finans derslerinin temel finans bilgisi açısından öğrencilere olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir. Katılımcıların %80’inin internet bankacılığı şifresinin şahsa özel olması nedeniyle paylaşılmasının habersiz para çekmek veya harcama yapma, başka biri tarafından yapılan hesap hareketliliğinin yaratacağı maddi ve manevi huzursuzluk ve finansal varlıklarımızın bankalar aracılığıyla yönetilebilmesi nedeniyle dolandırılma tehlikesiyle karşı karşıya kalma risklerinin bilincinde olduğu saptanmıştır. Ancak ortak hesap kullanımı, aileye olan güven, kaza ve hastalık sebebiyle öğrencilerin %20’si internet bankacılığı şifresini aile fertleriyle paylaşmada bir sakınca olmadığı görüşünü dile getirmişlerdir.

Banka kart şifrelerinde doğum yılı vb. kolay tahmin edilebilecek karakterler kullanıp kullanmadıkları sorulmuş ve %94’ünün kolay tahmin edilmeyen şifre kullandıklarını ifade etmişlerdir. Kolay tahmin edilmesi, çalınması veya kaybetme riskinin olması, akla gelebilecek 1234,4321,14532020 gibi rakam veya tarihlerden oluşan şifreler kolay çözülmesi, aile, akraba, eş, dost, arkadaş ve yakın çevrenin kötü niyetli olması nedeniyle öğrenciler tahmin edilmesi kolay şifreleri kullanmanın doğru olmadığı görüşünü savunmuşlardır. Görüşmeye katılan öğrencilerin % 6’sı ise kullandıkları şifreleri unutmamak için doğum günü gibi özel bilgileri kullandıklarını belirtmiştir.

Öğrencilerin %100’ü telefon bankacılığında banka görevlileriyle şifre paylaşmadıklarını söylemişlerdir. Katılımcıların banka görevlilerinin hesabımıza

erişmesi güvenlik sorunu oluşturacağı, şifrelerin şahsa özel olması ve kişisel verilerin korunma yasası gereği hiç bir bankacılık işleminde sorulmadığı, şifre paylaşımının bir güvenlik açığı yaratacağı bilincinde oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerinin tamamının telefonda şifre paylaşmamasının almış oldukları eğitimin yanı sıra telefon bankacılık sisteminde sesli mesajla, televizyonda kamu spotu mesajları ve cep telefonlarına yazılı mesajla yapılan uyarılarında etkili olduğu düşünülmektedir.

Bütçe hazırlamak finansal okuryazarlık konusu açısından oldukça önemlidir. Öğrencilerin %84'ü parayı doğru kullanmak, zorunlu harcamaları ile lüks harcamalarını dengelemek, gereksiz harcamadan kaçınmak, tasarruf yapmak, gelir ve gider kalemlerini dengelemek için aylık bütçe hazırladıklarını belirtmişlerdir. %16'sı ise düzenli bir gelirleri olmadığını bu nedenle aylık bütçe yapamadıklarını bildirmişleridir.

Sanal bankacılık kullanımına yönelik soruya katılımcıların %94'ün güvenli olduğu, hızlı işlem yapma ve zamandan tasarruf sağladığı, sınırsız erişim imkanı ve maliyet avantajı sağladığı, online alışverişlerde kolaylık sağladığı ve hayat şartlarının değişmesi nedeniyle mecburen kullandıklarını söylemişlerdir. %6'sı ise bankacılık işlemleri için şubeye gitmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin %86'sının boş yere para harcamamak, indirimleri takip etmek, bütçelerini aşmamak, geçinmek için mecburen alışverişlerinde fiyat karşılaştırması yaptıklarını, %14'ü ise sahip olmayı çok istedikleri bir ürün veya hizmet için karşılaştırma yapmadıklarını söylemişlerdir.

Katılımcılara alışveriş ve para harcama konusunda yeterince mantıklı davranıp davranmadıkları sorusuna %84'ü ihtiyacım olmayan bir şeyi almam, fiyatı yüksek olan ürünlerden ve hizmetlerden uzak durarak bütçemi aşmamaya çalışırım, aynı kalitede uygun fiyatlı ürün ve hizmeti almak gibi nedenlerle alışveriş yaparken mantıklı davrandıkları cevabını vermişlerdir. %16'sı düşünmeden alışveriş yaptıkları için alışveriş ve para harcama konusunda yeterince mantıklı davranmadıkları cevabını vermişlerdir.

Öğrencilerin %92'sinin gelecekle ilgili hedefleri gerçekleştirmek, maddi sorunlara karşı ihtiyatlı olmak, eğitim, askerlik ve evlilik gibi giderleri karşılamak için gelecekle ilgili finansal planlama yaptıkları görüşlerini bildirdikleri, %8'inin ise; çalışmadıklarını bu nedenle düzenli bir gelire sahip olmadıkları için geleceğe yönelik herhangi bir finansal plan yapamadıkları görüşlerini bildirdikleri tespit edilmiştir.

Bilindiği üzere bireylerin eğitim, tecrübe, yaşanmışlık, maruz kalma gibi birçok faktör nedeniyle konulara bakış açıları farklılık göstermektedir. Araştırmanın sonucu, genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu ve finansal okuryazarlık bilincine sahip oldukları söylenebilir. Araştırmanın örnekleminin iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencileri olması dolayısıyla öğrencilerin almış oldukları eğitimin sonucu etkilediği düşünülmektedir. Bu nedenle aynı soruların farklı fakültelerde eğitim alan öğrencilere uygulanarak sonuçların yorumlanması hususu gelecekte bu konu ile ilgili yapılacak araştırmalara referans olabilir.

KAYNAKLAR

- Allgood, S. & Walstad, W.B. (2016). The effects of perceived and actual financial literacy on financial behaviors, *Economic Inquiry*, 54(1), 675-697.
- Almenbergi A. & Dreber, A. (2015). Gender, stock market participation and financial literacy, *Economics Letters*, 137, 140-142.
- Andarsari, P.R. & Ningtyas, M.N. (2019). The role of financial literacy on financial behavior, *Journal of Accounting and Business Education*, 4 (1), 24-33.
- Asaad, C. T. (2015). Financial literacy and financial behavior: Assessing knowledge and confidence. *Financial Services Review*, 24, 101–117.
- Baker, H.K., Kumar, S., Goyal, N. & Gaur, V. (2019). How financial literacy and demographic variables relate to behavioral biases”, *Managerial Finance*, 45 (1), 124-146.
- Balsara, N.J. (1992). *Money management strategies for futures traders*, Wiley, USA.
- Bhushan, P. & Medury, Y. (2013). Financial literacy and its determinants, *International Journal of Engineering, Business and Enterprise Applications*, 4(2), 155-160.
- Elmas, B. ve Yılmaz, H. (2016). Finansal okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir çalışma. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 115-140.
- Er, F., Temizel, F., Özdemir, A., & Sönmez, H. (2014). Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 113-125.
- Fernandes, D., Lynch, J. G., & Netemeyer, R. G. (2014). Financial literacy, financial education, and downstream financial behaviors. *Management Science*, 60(8), 1861-1883.
- Fettahoğlu, S. (2015). Hane halkının finans eğitimi ve finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine Kocaeli’nde bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 67, 101-116.
- Finke, M. S., Howe, J. S., & Huston, S. J. (2017). Old age and the decline in financial literacy. *Management Science*, 63(1), 213–230.
- Gathergood, J. (2012). Self-control, financial literacy and consumer over-indebtedness, *Elsevier Journal of Economic Psychology*, 33(3), 590-602.
- Hasting, J., & Mitchell, O. S. (2018). How financial literacy and impatience shape retirement wealth and investment behaviors. *Journal of Pension*, 1-20.
- Hogarth, J. & Hilgert, m. (2002). Financial knowledge, experience and learning preferences: preliminary results from a new survey on financial literacy, *Consumer Interest Annual*, 48, 1-7.
- Huston, S.J. (2010). Measuring financial literacy, *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316.

Jorgensen, B.M. & Savla, J. (2010). Financial literacy of young adults: The importance of parental socialization, *Family Relations*, 59, 465-478.

Kılınç, E. ve Antepli, A. (2020). Bazı sosyo demografik değişkenler açısından kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (43), 95-109.

Kutlu, M., Gün, M. & Karamustafa, O. (2015). Kredi kartı kullanımında Satın alma isteğinin kontrolü: Rize örneği. *Maliye Finans Yazıları*, 104, 131-144.

Levinson, J.C. & Brandt-Sarif, T. (2004). Guerrilla travel tactics: hundreds of simple strategies guaranteed to save road warriors time and money. *American Management Association, USA*.

Mandell, L. & Schmid Klein, L. (2009). The impact of financial literacy education on subsequent financial behavior, *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20 (1), 15-24.

Nidai S.R. & Bestari, S. (2012). Personal financial literacy among university students: case study at padjadjaran university students, Bandung, Indonesia, *World Journal of Social Sciences*, 2(4), 162-171.

Ranta, M. & Salmelo-Aro, K. (2018). Subjective financial situation and financial capability of young adults in Finland, *International Journal of Behavioral Development*, 42(6), 525-534.

Remund, D. L. (2010). Financial literacy explicated: The case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *Journal of Consumer Affairs*, 44, 276-295.

Rooij, M.V., Lusardi, A. & Alessie, R. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of Financial Economics*, 101(2), 449-472.

Salov, V. (2007). *Modeling maximum trading profits with C++ : New trading and money management concepts*. John Wiley & Sons, Inc.

Wagland, S. P. & Taylor, S. (2009). When it comes to financial literacy, is gender really an issue?. *Australasian Accounting Business and Finance Journal*, 3(1), 11-25.

Widdowson, D. & Hailwood, K. (2007). Financial literacy and its role in promoting a sound financial system, *Reserve Bank of New Zealand: Bulletin*, 70(2), 35-47.

Worthington, A.C. (2006). Predicting financial literacy in Australia, *Financial Services Review*, 15(1), 59-79.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Soyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçlin Yayıncılık, Ankara